

Matkailua muuttuvassa ilmastossa?

Hall, C. Michael & James Higham (toim.)(2005). *Tourism, recreation and climate change*. Channel View Publications, Clevedon. 309 s.

Kaarina Tervo
Oulun yliopisto, Maantieteen laitos

Uudessa-Seelannissa vaikuttavien tutkijoiden, C. Michael Hallin ja James Highamin yhdessä toimittama *Aspects of tourism* -sarjan teos matkailusta, virkistyskäytöstä ja ilmastomuutoksesta on ensimmäinen laatuaan. Vastaavaa, ilmastomuutosta ja matkailua näin laajasti ja monipuolisesti käsittelevää, teosta ei aiemmin ole tehty. Erityisesti Hall on osallistunut jo pidemmän aikaa matkailussa käytyyn ilmastomuutoskeskusteluun ja ilmastomuutoksen tutkimiseen matkailun ja virkistyskäytön näkökulmasta, mutta teos heijastelee kummankin toimittajan kiinnostusta kestävästä matkailun teemoihin.

Teos jakaantuu loogisesti kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa alan “tunnetut nimet” sijoittavat matkailun, virkistyskäytön ja ilmastomuutoksen samalle “kartalle” tarkastelemalla kahden ensin mainitun suhdetta ilmastomuutokseen. Toisessa osassa keskitytään ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Pääasiassa alueellisissa tarkasteluissa käsitellään vaikutuksia matkailijavirtoihin ja niiden suuntautumiseen sekä virkistyskäytön ja matkailun malleissa tapahtuvia muutoksia. Viimeisessä osassa täydennetään kokonaisuutta käsittelemällä sopeutumista sekä muita matkailussa ja virkistyskäytössä tapahtuvia muutoksia.

Ensimmäinen osa alkaa hieman yllättävällä tavalla mahdollista maailmanlaajuisia lukijakuntaa ajatellen, sillä Hall ja Higham käsittelevät johdantonsa alussa ilmastomuutoksen osakseen saamaa huomiota kahden lehden, *the Guardianin* ja *Observerin* artikkeleiden perusteella. Tarkastelun rajoittuneisuudesta huolimatta heidän tavoitteensa on laaja, kuvata ilmastomuutoksen rantautumista ihmisten tietoisuuteen viime vuosina. Johdannossa käsitellään myös matkailun ja ilmastomuutoksen välisiä vuorovaikutussuhteita ennen kuin de Freitas sekä Scott, Wall ja McBoyle saavat oman puheenvuoronsa. De Freitas määrittelee tarkemmin matkailun ja ilmaston välistä suhdetta sekä ilmaston merkitystä matkailulle. Hän pohjustaa lisäksi ilmastomuutoksen vaikutusten arviointia esittelemällä erilaisia lähestymistapoja vaikutusten määrittämiseen. Scottin ym. teksti on puolestaan historiikki ilmaston merkityksen ja ilmastomuutoksen huomioimisesta matkailussa ja sen tutkimuksessa. Toinen osa alkaa yleisluontoisella selvityksellä siitä, miten ilmastomuutos vaikuttaa kansainvälisiin matkailijavirtoihin luonnonolosuhteiltaan erityyppisillä alueilla. Tarkastelu painottuu siihen, miten ihmisten matkakohteet ja -ajankohdat ja matkailutarjonta mukautuvat uusiin ilmasto-olosuhteisiin, ja mitkä asiat voivat vaikuttaa mukautumiseen.

Aloituskappaleen jälkeen siirrytään alueellisempiin tarkasteluihin, ja käydään läpi Välimeren alueen, Pohjois-Amerikan, eteläisen Afrikan, Alppialueiden, Skotlannin Ylämaiden sekä Oseanian matkailullista tulevaisuutta lähinnä ilmastonmuutoksen vaikutusten ja muutokseen sopeutumisen kannalta. Dubois ja Ceron sekä Becken ja Simmons laajentavat tarkastelua matkailun ilmastonmuutosta kiihdyttävään puoleen, eli matkailutoiminnan energiankulutukseen sekä siitä aiheutuviin päästöihin.

Teoksen kolmannen osan sisältöä on vaikeampi niputtaa muutamaan lauseeseen. Hallin ja Highamin mukaan kolmannen osan tekstit ovat vuorovaikutuksessa eli käyvät tavallaan vuoropuhelua edellisen osan tekstien kanssa. Osan aloittaa kappale matkailun sopeutumisesta ilmastonmuutokseen norjalaisessa kontekstissa. Sitä seuraa Trapasson pohdiskeleva teksti otsoniaukkoon liitetyistä käsityksistä ja mielikuvista matkailun eri toimijaryhmissä (matkailijat, paikalliset asukkaat, päätöksentekijät) sekä tiedotusvälineissä. Muita osassa käsiteltäviä aiheita ovat muun muassa matkailijoiden reaktiot sääolosuhteisiin, näiden reaktioiden ymmärtämisen ja hyödyntämisen merkitys matkailuyrityksen menestymisen kannalta, matkailusta ja virkistyskäytöstä aiheutuvat ympäristövaikutukset ja -ongelmat sekä kestävä matkailu.

Hallin ja Highamin teos on urauurtava matkailun, virkistyskäytön ja ilmastonmuutoksen saralla. Sen yksittäiset kappaleet ovat sisällöltään jo osin tuttuja, sillä monet kirjoittajista ovat julkaisseet samoista aiheista yksittäisiä artikkeleita muualla (esim. Journal of Sustainable Tourism, Climatic Change, Tourism Management), yleensä kuitenkin eri tapaustutkimusten pohjalta. Aihepiiriin jo tutustuneelle henkilölle teos ei siis välttämättä tarjoa paljon uutta, mutta tekstin tarjoaminen siistinä yhteen nidottuna laitoksena helpottaa asian kokonaisvaltaista ymmärtämistä. Teoksessa onnistutaankin muodostamaan varsin kattava kuva siitä, minkälaiset asiat korostuvat matkailun, virkistyskäytön ja ilmastonmuutoksen suhteissa ja millainen tulevaisuus matkailua voi odottaa ilmaston muuttuessa. Kirjan monipuolisuutta lisää se, että siinä esitetään asian moniulotteisuus: matkailu ilmastonmuutoksen "uhrina" sekä matkailu ilmastonmuutoksen kehittymiseen vaikuttavana toimintana. Samalla teos heijastelee matkailun, virkistyskäytön ja ilmastonmuutoksen tutkimuksen tilaa nykyään, sekä alueellisesti että tutkimusnäkökulmien kannalta. Kirjan kappaleiden perusteella kun voi päätellä varsin jouhevasti, missä päin maailmaa tutkimusta on tehty, kenen toimesta, millaisista näkökulmista ja millaisia matkailun muotoja painottaen.

Kirja soveltuu hyvin opiskelijoiden käyttöön, mutta myös edistyneemmät opiskelijat/tutkijat ja muutkin matkailusta joko ammatillisesti tai muuten vain kiinnostuneet voivat saada siitä virikkeitä ja ideoita omaan työhönsä. Teos tarjoaa myös hyvän ponnahduslautan tuoreempaan ja hieman laajempaa aihepiiriä käsittelevään teokseen "Tourism and global environmental change. Ecological, social, economic and political interrelationships", jonka ovat toimittaneet Stefan Gössling ja Hall vuonna 2006. Ei olekaan välttämättä sattumaa, että Hallin ja Highamin teoksessa

viimeinen kappale ennen toimittajien loppupuheenvuoroa on Gösslingin käsialaa ja kertoo matkailun osuudesta globaalin ympäristömuutoksen kehittymiseen. . .